

Perspektywy rozwoju rynku cementu w Polsce

Forecast of the cement market in Poland

Wprowadzenie – sytuacja makroekonomiczna

W ciągu roku 2009 światowy kryzys gospodarczy dotrze do Polski i będzie widoczny w wielu aspektach życia gospodarczego. Wzrost produktu krajowego brutto (PKB) prawdopodobnie się utrzyma, ale będzie znacznie mniejszy niż w latach poprzednich. Prognozy są bardzo zróżnicowane, jednak najbardziej prawdopodobny jest wzrost w przedziale 1-2 procent. Źródłem spowolnienia będzie zarówno ograniczenie popytu krajowego, jak i mniejsza dynamika eksportu. Popyt krajowy zmniejszy się przede wszystkim z powodu niewielkiego przyrostu inwestycji. Według prognoz wzrosną one w tym roku w najlepszym razie o kilka procent, podczas gdy jeszcze niedawno wzrost ten był dwudziestoprocentowy. Spadek dynamiki inwestycji wynikał będzie z coraz gorszej sytuacji finansowej przedsiębiorstw oraz z mniejszej dostępności kredytów bankowych. Niebagatelny wpływ na skłonność do inwestowania mają i będą miały gwałtownie pogarszające się nastroje w krajowych

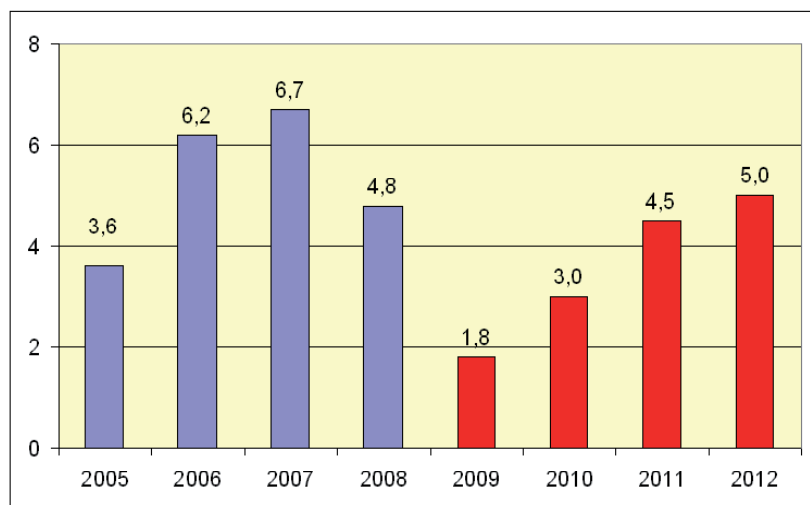
Introduction – the macroeconomic situation

During 2009 the world economic crisis will reach Poland and will influence many economic fields. The increase of GDP will probably continue, but will be much lower than in the previous years. The forecasts are very differentiated, but the most probable is the increase in the range from 1 to 2%. The cause of slowdown will be both the decrease of domestic cement demand as well as the lower dynamics of exports. Cement demand will decrease chiefly because of low investments. According to the forecast it will increase this year in the best case only some percent, whereas recently this increase was on the level of 20%. The decrease of investment dynamics will be caused by worsening of the financial situation of companies and by worse access to bank loans. A significant influence on the investment projects is and will be exerted by dramatically aggravating moods in domestic firms. The factor soothing this year's drop of investments in business will be the

implementation of large infrastructural investments, financed in the major part from the EU funds.

The drop of consumption is also expected which will be caused, among others, by the increase of unemployment and thus the lowering of purchasing power. The drop of consumption in the household products sector will be, similarly as in business, caused by a large growth of pessimism and uncertainty about the further development of economic situation.

The drop of export dynamics is also to be expected. It will be caused of the decrease of external demand for the Polish products which will be the result of the recession in the countries of the so called "old" European Union. In Germany, the country which is our largest trade partner, already in the last year there was a real drop of the GDP and in 2009 this phenomenon can be still deeper. Some help for the exporters can present, to some degree, the Polish zloty depreciation whose scale surprised all. However, in the situation

Źródło: GUS (lata 2005-2008), prognoza IBnGR (lata 2009-2012)

Source: GUS - Main Statistical Agency (years 2005-2008), forecast of the Institute of Research on Market Economy (years 2009-2012)

Rys. 1. Tempo wzrostu PKB w Polsce w latach 2005 – 2012, %

Fig. 1. The rate of the GDP in Poland in the years 2005-2012, %

firmach. Czynnikiem łagodzącym tegoroczny spadek inwestycji w sektorze przedsiębiorstw będzie realizacja dużych inwestycji infrastrukturalnych, finansowanych w dużej części ze środków europejskich. Spodziewać się należy także spadku spożycia, czego powodem będzie między innymi rosnące bezrobocie, którego efektem będzie spadek siły nabywczej ludności. Spadek spożycia w sektorze gospodarstw domowych będzie, podobnie jak w sektorze przedsiębiorstw, spowodowany także dużym wzrostem pesymizmu oraz niepewnością co do dalszego rozwoju sytuacji gospodarczej.

Spodziewać się należy także spadku dynamiki eksportu. Wynikać to będzie z ograniczenia popytu zewnętrznego na polskie produkty, co będzie z kolei następstwem recesji w krajach tak zwanej starej Unii Europejskiej. W Niemczech, kraju który jest naszym największym partnerem handlowym miał już w zeszłym roku miejsce realny spadek PKB, a w roku 2009 zjawisko to może się jeszcze pogłębić. Eksporterom pomóc może w pewnym stopniu deprecjacja złotego, której skala zaskoczyła wszystkich. Jednak w sytuacji gwałtownie kurczącego się popytu, poziom kursu walutowego ma znaczenie drugorzędne.

Spowolnienie wzrostu gospodarczego z poziomu niemal 7% w roku 2007 do około 1% w pierwszej połowie 2009 roku jest na tyle znaczące, że jego efekty muszą dotknąć wszystkie sektory polskiej gospodarki. Negatywne efekty kryzysu najszybciej widoczne będą w przemyśle – w styczniu produkcja przemysłowa już zmniejszyła się o 15% w stosunku do analogicznego miesiąca roku poprzedniego – o wiele bardziej niż oczekiwał tego rynek. W kolejnych miesiącach spodziewany jest podobny spadek produkcji. Przemysł jest szczególnie wrażliwy na efekty kryzysu, ponieważ wiele jego sektorów jest silnie uzależnionych od eksportu – w niektórych przypadkach nawet 90 procent produkcji kierowana jest za granicę. Przykłady takich „eksportowych” sektorów to między innymi przemysł samochodowy, produkcja urządzeń radiowo-telewizyjnych czy produkcja mebli.

Obecnie jedno z kluczowych pytań odnoszących się do perspektyw rozwojowych polskiej gospodarki brzmi: jak długo potrwa kryzys? Analitycy różnią się w ocenach, choć dominuje pogląd, że w roku 2010 wzrost gospodarczy w Polsce będzie nieco szybszy niż w roku bieżącym. PKB nie będzie jednak rósł jeszcze tak szybko jak w latach 2007 – 2008. Można spotkać się także z opiniami, że dekonjunktura będzie trwała dłużej, nawet kilka lat i, że Polska nie uniknie realnego spadku PKB, czyli klasycznej recesji. Scenariusz taki, przynajmniej w chwili obecnej, wydaje się jednak zdecydowanie zbyt pesymistyczny. Według prognozy Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową (IBnGR) w roku 2010 wzrost PKB w Polsce zwiększy się do około 3%. W latach kolejnych polska gospodarka będzie stopniowo wracała do poziomu wzrostu większego od 5%, który prawdopodobnie osiągnie w roku 2012. Jeśli scenariusz taki się sprawdzi, to będzie oznaczało, że Polska stosunkowo łagodnie przeszła przez światowy kryzys gospodarczy. W USA, czy rozwiniętych krajach Unii Europejskiej, trwający kryzys oznacza recesję, czasem nawet dość głęboką, natomiast w Polsce będzie to jedynie krótkotrwałe spowolnienie wzrostu. Zawdzięczać to

of the dramatically decreasing demand, the exchange rate is of secondary importance.

The slowdown of the economic growth from almost 7% in 2007 to about 1% in the first half of 2009 is significant so much as its effects must affect all sectors of the Polish economy. The negative effects of the crisis will be seen most quickly in the industry – in January the industrial production was lower by about 15% in relation to the analogical month of the last year – much more than was the expectation of the market. In the successive months the similar drop of the production is expected. The industry is particularly sensitive to crisis effects, because many of its sectors are strongly dependent upon export – in some cases even 90% of production is sent abroad. The examples of these “export” sectors there are, among others, automobile industry, electronics and TV sets devices or furniture production.

At present one of the crucial questions related to the development prospects of the Polish economy is: how long will the crisis last? The analysts give different evaluations, but the predominating outlook is that the economic development in 2010 will be in Poland larger than in the current year. However, the GDP will not rise so quickly as in the years 2007-2008. There are also views that the recession will last longer, even some years and that Poland will also not avoid the GDP real drop, as in the classic recession. This scenario, at least at this moment, seems to be too pessimistic. According to the forecast of the Institute of Research on Market Economy (IRME) in 2010, the increase of the GDP in Poland will rise to about 3%. In the next years Polish economy will gradually return to the growth rate larger than 5%, which will be probably reached in 2012. If this scenario is true, it will indicate that Poland could relatively softly pass the world economic crisis. In the USA or in the developed countries of the European Union, the crisis means recession, sometimes even quite deep, yet in Poland it will be solely a slow down of growth, lasting for a short time. It will owe chiefly to the inflow of the Union funds which will sustain the investment demand and to the solid base of our macroeconomic situation.

The situation in the construction sector

From the point of view of the prospects of cement sector development the current and future condition in the construction has the key importance. In the last years the construction development was much quicker than the industry and services. The increase of value added in construction sector reached 11.3% last year while in services only 5.6% and in industry 3.7%. Similar relations were when comparing the rise of construction output with the industrial one. In 2009 and in the following years the development in the construction sector will be also quicker than in industry, but the rate of this development will be much lower. According to the IRME forecast the value added in the construction sector will rise during the years 2009-2010 by 4.2% and 5.4%, respectively, and the growth of construction output in the same time will be 3.5% and 4.2%. In the following years the rate of construction sector

będziemy przede wszystkim napływowi środków unijnych, które podtrzymywały będą popyt inwestycyjny oraz solidnym fundamentem makroekonomicznym naszej gospodarki.

Sytuacja w budownictwie

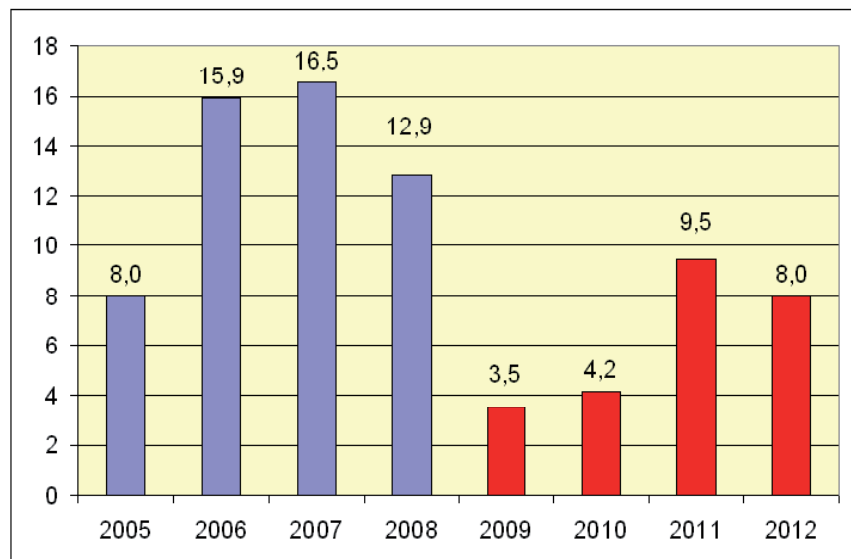
Z punktu widzenia perspektyw rozwoju branży cementowej, kluczowe znaczenie ma obecna i przyszła koniunktura w budownictwie. W ostatnich latach budownictwo rozwijało się znacznie szybciej niż przemysł i usługi. Wzrost wartości dodanej w budownictwie w ubiegłym roku wyniósł 11,3%, podczas gdy w usługach było to 5,6%, a w przemyśle 3,7%. Podobne relacje występowały przy porównaniu wzrostu produkcji budowlano-montażowej z produkcją przemysłową. W roku 2009 i w następnych kolejnych latach budownictwo także będzie rozwijało się szybciej niż przemysł, jednak skala tego wzrostu będzie znacznie mniejsza. Według prognozy IBnGR, wartość dodana w budownictwie wzrośnie w latach 2009-2010 odpowiednio o 4,2 i 5,4%, a wzrost produkcji budowlano-montażowej wyniesie w tym czasie 3,5 oraz 4,2%. W latach kolejnych tempo rozwoju sektora budowlanego powinno nieco wzrosnąć. Będzie to możliwe między innymi dzięki realizacji wielu inwestycji związanych z organizacją w Polsce EURO 2012. Chodzi zarówno o duże inwestycje infrastrukturalne (stadiony, drogi, linie i dworce kolejowe, lotniska), jak i o mniejsze inwestycje realizowane przez inwestorów indywidualnych – hotele, restauracje, parkingi. W przypadku mniejszych inwestycji chodzi nie tylko o projekty związane z budową nowych obiektów, ale także, a może przede wszystkim, o rozbudowę, modernizację i remonty już istniejących. Harmonogram prac związanych z organizacją EURO 2012 powoduje, że w roku 2012 oczekiwać należy wolniejszego wzrostu w budownictwie niż w roku 2011. Wynikać to będzie z faktu, że większość inwestycji związanych z tą imprezą będzie musiała zostać zakończona do końca 2011 roku, a więc w roku, w którym odbędą się mistrzostwa intensywność prac budowlanych będzie z pewnością nieco mniejsza.

Budownictwo jest zazwyczaj wymieniane w pierwszej grupie branż, które dotknąć mogą negatywne skutki kryzysu gospodarczego. Głównym powodem jest fakt, że duża część prac budowlanych finansowana jest ze środków pozyskanych w ramach kredytowania bankowego, a utrudnienia w pozyskiwaniu kredytów mogą stać się pierwotną przyczyną spowolnienia w realnej sferze gospodarki. Szczególnie narażone na działanie takiego mechanizmu jest budownictwo mieszkaniowe, które finansowane jest z kredytów bankowych w sposób pośredni – klienci zaciągają kredyty w bankach na zakup mieszkań oraz w sposób bezpośredni – firmy deweloperskie same kredytuują swoją działalność w bankach. Dodatkowym czynnikiem pogarszającym bieżącą sytuację na rynku mieszkaniowym są prognozowane dalsze spadki cen mieszkań – według niektórych

development should slightly rise. It will be possible, among others, due to the implementation of many investments linked with the organisation the EURO 2012 in Poland. It attends both: large infrastructural investments [stadiums, roads, railways and stations, airfields] as well as smaller investments, carried out by individual investors – hotels, restaurants and parking lots. In the case of smaller investments it relates not only to the projects bounded with the construction of new structures, but also or even first of all, an enlargement, modernisation and reconditioning of existing buildings. The schedule of works linked with the organisation of the EURO 2012 causes that in 2012 slower growth of the construction sector is to be foreseen than in 2011. It will be caused by the fact that the majority of investments bounded up with this event must be ended by the end of 2011, thus in the year in which the championship will take place, proportions of construction works should be a little lower.

The construction is always mentioned in the first group of sectors which can be affected by negative effects of the economic crisis. The main reason is the fact that the large part of the construction works costs are borne by the sources gained as the bank loans. The difficulties of obtaining loans can be the primary reason of slowdown in economy. Especially affected is the housing the costs of which are covered by bank loans in the indirect manner – the clients take the loans in banks for flat purchasing and in a direct manner – the developer enterprises themselves take loans in banks for their production. An additional factor worsening the current situation on the housing market are the foreseen further drops of flat prices – according to some forecasts even up to 20%. Accordingly, the potential flat buyers postpone the purchase, waiting till the prices are lower, which additionally lowers the demand on the housing market.

However, the housing construction represents only 20-25% of the whole construction sector. In the remaining segments of the

Źródło: GUS (lata 2005-2008), prognoza IBnGR (lata 2009-2012)

Source: General Statistical Office (years 2005-2008), forecast of IREM (years 2009-2012)

Rys. 2. Tempo wzrostu produkcji budowlano-montażowej w latach 2005 – 2012, %

Fig. 2. The rate of construction output during the years 2005-2012, %

prognoz nawet dwudziestoprocentowe. W efekcie potencjalni nabywcy mieszkań wstrzymują się z zakupem czekając aż ceny rzeczywiście będą niższe, co dodatkowo osłabia popyt na rynku mieszkaniowym.

Budownictwo mieszkaniowe to jednak tylko 20-25% całego sektora budowlanego. W pozostałych segmentach rynku budowlanego sytuacja powinna być nieco lepsza, chociaż także trudno uznać, że perspektywy na rok 2009 są dobre. Duże znaczenie dla rozwoju sektora budowlanego będzie miało oczekiwane spowolnienie wzrostu inwestycji – według prognozy IBnGR wzrost inwestycji w roku 2009 wyniesie około 3%. Ponieważ część inwestycji w sektorze przedsiębiorstw ma charakter budowlany, oznaczać to musi spadek popytu na usługi budowlano-montażowe ze strony krajowych firm. Segmentem budownictwa, które w chwili obecnej wydaje się być najmniej zagrożone skutkami kryzysu jest budownictwo drogowe, w ramach którego są i będą realizowane duże inwestycje infrastrukturalne, finansowane ze środków unijnych. Większość tych inwestycji nie powinna być zagrożona, chociaż w przypadku mniejszych (realizowanych w skali lokalnej przez samorządy) może pojawić się problem z ich współfinansowaniem. Sytuacja w branży budowlanej będzie więc w roku 2009 zróżnicowana, w zależności od rodzaju budownictwa.

Prognoza rozwoju rynku cementu

Budownictwo to sektor, z którym powiązanych jest wiele innych branż gospodarki. Wymienić tu należy przede wszystkim producentów materiałów budowlanych, materiałów wykończeniowych, armatury itd. Ale z budownictwem powiązani są też na przykład producenci mebli, producenci specjalistycznych maszyn czy firmy usługowe zajmujące się obsługą firm budowlanych. Niektóre z wymienionych branż, jak na przykład meblarska, są tylko częściowo zależne od koniunktury w budownictwie, jednak w przypadku innych producentów relacje te są bardzo silne. Do tych najsilniej powiązanych zalicza się oczywiście produkcja materiałów budowlanych, w tym produkcja cementu. Cement nie jest używany nigdzie indziej poza budownictwem. Popyt na cement jest więc generowany tylko w przypadku prowadzenia robót budowlano-montażowych czy to o charakterze inwestycyjnym czy remontowym, a cement kupują jedynie firmy budowlane i inwestorzy (instytucjonalni lub indywidualni). Ponieważ import cementu ma jak dotąd w Polsce stosunkowo niewielkie znaczenie, to hossa w sektorze budowlanym oznacza zawsze dobre czasy dla krajowych producentów cementu, a dekoniunktura w budownictwie wywołuje pogorszenie ich sytuacji.

Wobec powyższego, prognozy rozwoju branży cementowej i prognozy zużycia cementu muszą być zawsze opracowywane w kontekście prognoz dla sektora budowlanego. W świetle przedstawionej prognozy makroekonomicznej oraz prognozy koniunktury w budownictwie można założyć, że branża cementowa w Polsce wchodzi w trudny rok. Będzie to rok trudny z dwóch powodów. Po pierwsze dlatego, że budownictwo rozwijało się będzie znacznie wolniej niż w latach ubiegłych, a po drugie dlatego, że branża

construction market the situation should be a little better; though it is also difficult to state that the perspectives for 2009 are good. Great importance for the construction sector development will have the expected slowdown of investment growth – according to the IRME forecast the rise of investments in 2009 will be equal to about 3%. Because a part of the investments in the industrial sector has the construction character, it must mean the drop of demand for construction works for national enterprises. The construction segment which currently seems to have the lowest effect of the crisis is the motorway construction, in the framework of which large infrastructural investments are implemented, financed by the UE funds. The majority of these investments should not be threatened, but in the case of smaller (carried out in the regional scale by municipalities) can arise a problem with their joint financing. The situation in the construction sector will be thus differentiated in 2009 in relation with the construction type.

The forecast of the cement market development

The construction is the sector with which many other segments of economy are bounded. First of all, the building materials producers must be included here, finishing materials, fittings etc. However, with construction are connected also, for example, the furniture producers, producers of special equipments or service enterprises for constructing firms. Some of the enumerated sectors, as, for example, furniture manufacturing, are only partially dependent on the construction situation, but in the case of other producers this relations are very strong. To the most connected belongs the production of building materials, including cement production. Cement is not used anywhere, but in construction. Cement demand is caused only by construction and civil engineering works, and cement is bought only by construction enterprises or investors (corporate or individual). Because the cement import has until now in Poland a relatively little importance, thus the boom in the construction sector means always good times for cement producers in Poland and recession in construction causes worsening of their situation.

In relation to the above the forecasts of cement sector development and forecasts of cement market must be always prepared in relation to the forecast of construction sector. In the light of the presented macroeconomic forecast and forecasts in the construction segment it can be admitted that the cement sector in Poland enters a difficult year. This year will be difficult because of two reasons. Firstly, because the construction will develop significantly more slowly than in the proceeding years and, secondly, because the cement sector was accustomed to the market increase of 15 to 20%, in the last years. As a matter of fact in 2008 the increase of sales was only about 2%, but the preceding years were the period of real prosperity on the cement market. For this reason the drop of sales can be particularly painful for cement plants. Because it means not only the necessity of production reduction, but also unavoidable decrease of profits and the worsening of economic effectiveness. For consolation remains only the fact that this situation should have a transitory character.

cementowa w ostatnich latach przyzwyczała się do wzrostów sprzedaży, w tym do wzrostów piętnasto-dwudziestoprocentowych. Co prawda w roku 2008 wzrost sprzedaży wyniósł już tylko niecałe 2%, ale lata poprzednie to okres prawdziwej prosperity na rynku cementu. Z tego względu spadek sprzedaży może okazać się szczególnie bolesny dla zakładów cementowych. Oznacza on bowiem nie tylko konieczność ograniczenia produkcji, ale także nieuchronne zmniejszenie zysków oraz pogorszenie efektywności ekonomicznej. Na pocieszenie pozostaje jedynie fakt, że sytuacja taka powinna mieć charakter przejściowy.

Według prognozy IBnGR, rok 2009 będzie pierwszym od czterech lat, w którym sprzedaż cementu w Polsce zmniejszy się. Ponieważ prognoza zakłada utrzymanie niewielkiej dodatniej dynamiki wzrostu w budownictwie, spadek na rynku cementu nie będzie duży i wyniesie około 2,5%. Oznacza to, że sprzedaż cementu ukształtuje się na poziomie 16,5 miliona ton wobec niecałych 17 milionów rok wcześniej. Licząc od początku transformacji systemowej, sprzedaż na poziomie 16 – 17 milionów ton jest sprzedażą rekordową i oznacza prawie dwukrotny wzrost w stosunku do początku lat dziewięćdziesiątych. Jednak z pewnością nie jest to poziom graniczny. Zarówno oczekiwania producentów cementu jak i możliwości absorpcyjne polskiej gospodarki są znacznie większe. Na rysunku 3 pokazano prognozę konsumpcji cementu w Polsce do roku 2012 – szczyt konsumpcji w prezentowanym scenariuszu przypada na rok 2011, czyli rok poprzedzający organizację piłkarskich Mistrzostw Europy. Wówczas, spodziewać się należy przyspieszenia realizacji wielu inwestycji związanych z tą imprezą, co będzie powodowało wzmożone zapotrzebowanie na cement. W roku 2012 prawdopodobny jest zatem nieznaczny

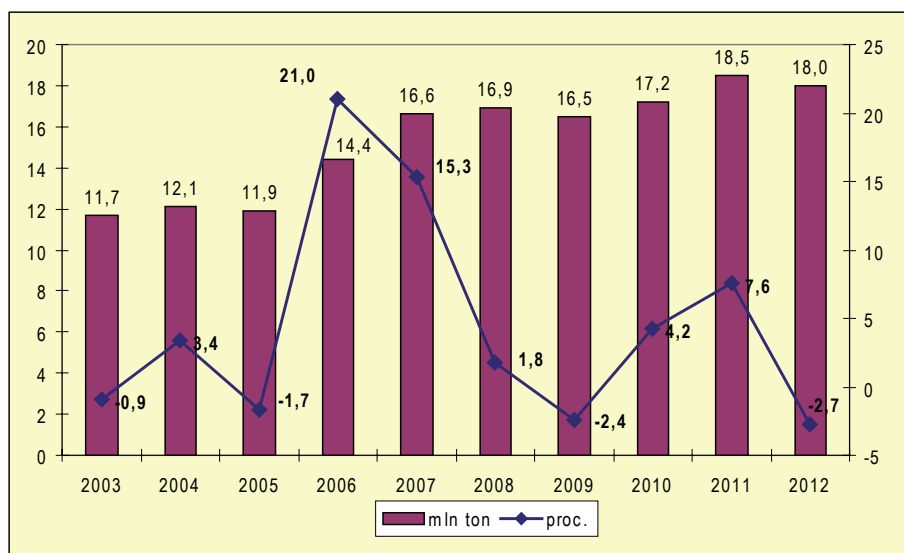
According to the IRME forecast, 2009 will be the first in the four-year-period in which the cement sales in Poland will decrease. Because the forecast assumes the maintenance of small positive rising dynamics in construction, the drop of cement market will not be large and equal 2.5%. It means that cement sales will be 16.5 million tons against somewhat less than 17 million a year earlier. Taking into account the period from the beginning of the political transformation, the sale of 16-17 million tons is a record and indicates almost twice as large the increase in relation to the beginning of the 1990ies. However, certainly it is not a threshold level. Both the expectations of cement producers as well as consumption possibility of Polish economy are significantly larger. On Figure 3 the forecast of cement consumption in Poland till 2012 is shown; the peak of consumption in the presented scenario is in 2011, in other words, in the year preceding the organisation of the EURO 2012. The acceleration of many investments connected with this event is to be expected which will cause the increase of cement demand. In 2012 the small drop of cement consumption is probable which, however, will not mean the change of rising tendency but will be disturbed by a single factor, the EURO 2012.

The development potential of the cement market in Poland

In the case of implementation of the above scenario, in 2012 the consumption of cement in Poland will attain 18 million tons, but the growth potential of the market will remain large, despite that we will have after us already 23 years of transformation and almost 8 years of the membership in the European Union. The

best method of evaluation of the highest level of cement consumption in Poland is the analysis of consumption per capita and comparison of this ratio to the situation in other countries. However, this method is not deprived of drawbacks – the most important is to find a country similar to Poland and which is equally important, being now or in the past in a similar phase of development. In such analyses as a rule Spain is selected, in the period immediately after entering the European Union.

In Poland in 2008 the cement consumption per capita was 444 kg. In the years 2003-2005 this ratio remained on the level a little higher than 300 kg which means that in the last years the cement consumption per capita rose by 50%. It is difficult to expect in the nearest years the increase on a similar scale, because the absolute cement consumption will not rise so quickly. According to the forecast of the IRME in 2012 the cement consumption per capita in Poland will reach somewhat less than 480 kg. This level represents more or less a half of con-

Źródło: Stowarzyszenie Producentów Cementu (lata 2003-2008), prognoza IBnGR (lata 2009-2012)

Source: Polish Cement Association (2003-2008), forecast of IRME (2009-2012)

Rys. 3. Konsumpcja cementu w Polsce (w mln ton – lewa skala) oraz tempo wzrostu (w procentach – prawa skala)

Fig. 3. Consumption of cement in Poland (in million tons – left scale) and rate of rise (in % - right scale)

spadek zużycia cementu, który jednak nie będzie oznaczał odwrócenia tendencji wzrostowej, a będzie związany z zakłóceniem tego kierunku przez czynnik jednorazowy jakim będzie EURO 2012.

Potencjał rozwojowy rynku cementu w Polsce

W przypadku realizacji powyższego scenariusza, w roku 2012 zużycie cementu w Polsce wynosić będzie 18 milionów ton, ale potencjał rozwojowy rynku nadal pozostanie duży, pomimo że będziemy mieli za sobą już 23 lata transformacji i prawie 8 lat członkostwa w Unii Europejskiej. Najlepszą metodą oceny maksymalnego poziomu konsumpcji cementu w Polsce jest analiza zużycia w przeliczeniu na jednego mieszkańca i odniesienie tego wskaźnika do innych, podobnych krajów. Jednak metoda ta też nie jest całkowicie pozbawiona wad – najważniejszą jest znalezienie kraju podobnego do Polski i, co równie ważne, znajdującego się teraz lub w przeszłości w podobnej fazie rozwoju. Przy analizach tego rodzaju z reguły wskazuje się na Hiszpanię, w okresie tuż po wejściu tego kraju do struktur europejskich.

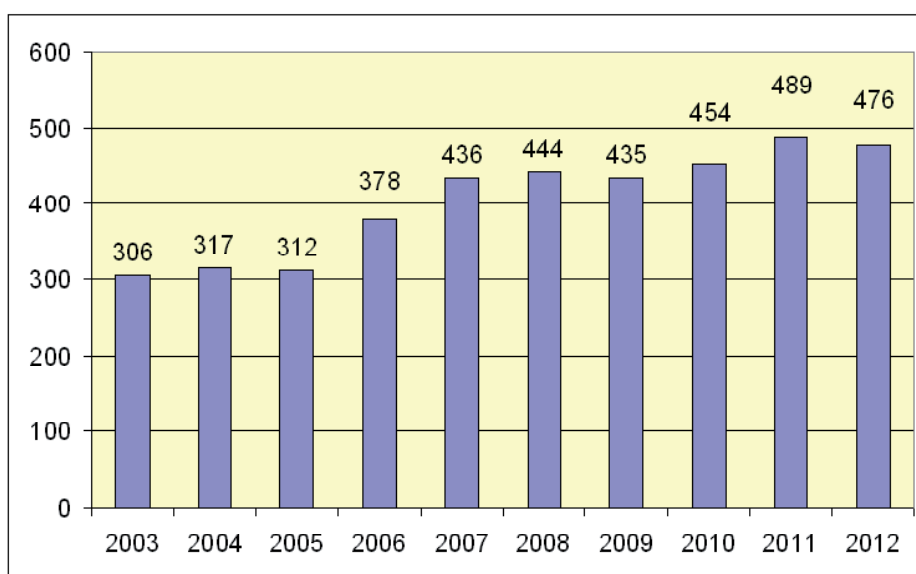
W Polsce w roku 2008 konsumpcja cementu w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosiła 444 kg. W latach 2003 – 2005 wskaźnik ten utrzymywał się na poziomie nieco większym od 300 kg, co oznacza że w ostatnich latach zużycie per capita wzrosło prawie o 50 procent. W najbliższych latach trudno oczekiwać przyrostu w podobnej skali, ponieważ bezwzględne zużycie cementu nie będzie już rosło tak szybko. Według prognozy IBnGR w roku 2012 konsumpcja cementu na jednego mieszkańca w Polsce wynosić będzie niecałe 480 kg. Poziom ten stanowi mniej więcej połowę konsumpcji na jednego mieszkańca w krajach, które pod tym względem są liderami w Europie, a więc w Hiszpanii, Grecji czy Portugalii. Trzy wymienione kraje łączy z Polską to, że nie należą one do czołówki najbogatszych krajów Unii Europejskiej, a zatem stoją przed szansą dynamicznego rozwoju. Różni je jednak inny ważny czynnik wpływający na poziom zużycia cementu – warunki klimatyczne. W Polsce sezon budowlany jest znacznie krótszy niż w wymienionych krajach – ujemne temperatury w zimie znacznie ograniczają prace budowlane z wykorzystaniem cementu.

Biorąc pod uwagę doświadczenia innych krajów wstępujących do Unii Europejskiej wydaje się, że po roku 2012 konsumpcja cementu w Polsce zarówno bezwzględna jak i w przeliczeniu na jednego mieszkańca powinna dalej się powiększać. Dobrze pokazuje to przykład Hiszpanii, której wejście do Unii Europejskiej w roku 1986 zapoczątkowało kilkuletni okres bardzo dynamicznego rozwoju sektora budowlanego. W pierwszym roku członkostwa wzrost produkcji budowlanej wyniósł niecałe 6%,

sumption per capita in the countries which are leaders in Europe, i.e. Spain, Greece or Portugal. These three countries, similarly as Poland, do not belong to the forefront of the richest countries of the European Union, yet they are before the chance of dynamic growth. However, there is another important factor which makes them different and influences the cement consumption, namely the climate conditions. In Poland the construction season is significantly shorter than in the mentioned countries – temperature below 0°C in winter considerably reduces construction works with the cement use.

Taking into account the experience of other countries entering the European Union it seems that after 2012 cement consumption in Poland as well as this calculated per capita should increase further. It is well shown in the case of Spain whose entering to the European Union after 1986 initiated years of dynamic development of construction sector. In the first year of the membership the increase of construction was less than 6%, but already in it 1987 rose significantly. Over a 10% rate of construction growth lasted in this country three years, and in 1990 it dropped a little under this level (till 9%). In 1993 the Spanish economy was in the phase of decrease, which caused the drop of production also in the construction sector.

A good state of affairs in the construction sector in the first years after the accession caused a quick rise of cement consumption. In 1986, i.e. in the first year of the membership of Spain in the EU, cement consumption in this country was a bit over 18 million tons. A year later it exceeded 20 million tons and in 1990 it was over 28.5 million tons. In the years 1987-1990 remained in Spain over a 10% rate of cement consumption increase which gave the rise in this period of over 10 million tons (i.e. over 50%!). Recession in construction caused a significant drop of cement consumption in

Źródło: Obliczenia IBnGR

Source: IRME calculations

Rys. 4. Zużycie cementu w przeliczeniu na mieszkańca w Polsce w latach 2003 – 2012, w kg

Fig. 4. Cement consumption per capita in Poland in the years 2003-2012, kg

ale już od roku 1987 uległ wyraźnemu przyspieszeniu. Ponad dziesięcioprocentowe tempo wzrostu budownictwa utrzymało się w tym kraju przez trzy lata, a w roku 1990 spadło nieznacznie poniżej tego poziomu (do 9%). W roku 1993, hiszpańska gospodarka znalazła się w fazie spadkowej cyklu koniunkturalnego, co spowodowało spadek produkcji także w sektorze budowlanym.

Dobra koniunktura w sektorze budowlanym w pierwszych latach po akcesji spowodowała szybki wzrost konsumpcji cementu. W roku 1986, a więc w pierwszym roku członkostwa Hiszpanii w UE, konsumpcja cementu w tym kraju wynosiła nieco ponad 18 milionów ton. Rok później przekroczyła poziom 20 milionów ton, a w roku 1990 przekroczyła 28,5 miliona ton. W latach 1987 – 1990 utrzymywało się w Hiszpanii ponad dziesięcioprocentowe tempo wzrostu konsumpcji cementu, co pozwoliło na jej wzrost w tym okresie o ponad 10 milionów ton (a więc o ponad 50 procent!). Dekoniunktura w budownictwie sprawiła, że w latach 1992 – 1993 konsumpcja cementu zaczęła wyraźnie spadać – w roku 1993 wyniosła niecałe 22 miliony ton. Spadek ten trwał jednak krótko – w roku 2002, a więc dziesięć lat później, konsumpcja cementu w Hiszpanii wynosiła ponad 44 miliony ton. W latach 1993 – 2002 nastąpiło więc jej podwojenie i nadal występują tendencje wzrostowe. Obecnie konsumpcja cementu w Hiszpanii przekracza 50 milionów ton. Warto przypomnieć, że nieco ponad 20 lat wcześniej, w pierwszym roku członkostwa w UE, zużycie cementu w Hiszpanii wyniosło jedynie 18 milionów ton.

W chwili obecnej możliwości produkcyjne polskiego przemysłu cementowego wynoszą około 18 milionów ton, co oznacza, że po roku 2012 będą musiały zostać zwiększone. Krajowi producenci cementu doskonale zdają sobie z tego sprawę i posiadają długofalowe plany inwestycyjne, dzięki realizacji których zdolności produkcyjne polskiego przemysłu cementowego powinny zwiększyć się do roku 2012-2013 o jedną trzecią, a więc do poziomu 24 milionów ton. Pomimo oczekiwanego spowolnienia gospodarki plany te nie zostały jak na razie zweryfikowane.

Według długookresowej prognozy IBnGR, w roku 2030 konsumpcja cementu w Polsce może wynieść nawet 27 milionów ton, co w przeliczeniu na mieszkańca daje ponad 750 kg. W ocenie IBnGR taki poziom konsumpcji jest dla Polski graniczny i stanowi kres rocznych możliwości absorpcyjnych sektora budowlanego i gospodarki. Należy jednak zaznaczyć, że prognoza ta została opracowana jeszcze zanim pojawiły się jakiegokolwiek symptomy kryzysu w światowej gospodarce oraz związanego z nim spowolnienia rozwoju gospodarczego w Polsce. Przez najbliższe kilka lat doświadczymy więc wolniejszego wzrostu gospodarczego niż zakładano w prognozie, co może oznaczać, że osiągnięcie owego poziomu 27 milionów ton może przesunąć się w czasie. Z drugiej jednak strony, horyzont czasowy prognozy jest na tyle długi, że „zaległości” powstałe w ciągu kilku lat można łatwo nadrobić. Nie można także wykluczyć innego niż założono scenariusza, w którym na przykład rozwój gospodarczy Polski i doganianie Unii Europejskiej będą przebiegały wolniej i dłużej. Wówczas okazać się może, że zakładana maksymalna konsumpcja cementu w ogóle

the years 1992-1993. The cement consumption in 1993 was lower than 22 million tons. However, this drop was short – in 2002, 10 years later, the cement consumption in Spain exceeded 44 million tons. Thus in the period 1993-2002 the doubling of consumption took place as well as further increasing tendencies. At present the cement consumption in Spain exceeds 50 million tons. It is worth reminding that more than 20 years ago, in the first year of the EU membership, cement consumption in Spain reached 18 million tons only.

At present the production capacity of the cement industry in Poland is about 18 million tons which means that after 2012 it should be increased. The domestic producers of cement are splendidly conscious of this situation and have the long – term investment programs. Their implementation should increase production capacity of the cement industry in Poland in the years 2012-2013 by one third, to 24 million tons. Despite the expected slowdown of economy these plans have not been verified till now. According to the long – term forecast of the IRME, in 2030 the consumption of cement in Poland can reach even 27 million tons which corresponds to over 750 kg per capita. According to the IRME estimate, this level of consumption is of boundary character in Poland and represents the end of absorption possibilities of the construction sector and economy. However, it should be mentioned that this forecast was elaborated before the appearance of any symptoms of the world recession and connected with it slowdown of the economic growth in Poland. During the nearest years we will have consequently slower economic growth than it was admitted in the forecast, what can mean that the achievement of 27 million tons can be postponed in time. However, on the other hand the time horizon of the forecast is so long that the differences appeared in years can easily be made up. Another scenario cannot also be excluded in which, for example, the economic growth of Poland and the pursuit of the European Union will be slower and longer. Then it can be proved that the assumed boundary cement consumption will be not achieved at all, instead the consumption on the level lower than the peak will be maintained longer.

Cement intensity

Among the factors which in the nearest years will influence the development prospects of the cement sector, cement intensity in Poland should be mentioned. The cement intensity can be defined as tons of cement per million zlotys spent for the construction output. Certainly, in order to make sense in this analysis the cement consumption must be referring to the construction output expressed in constant prices. Cement consumption is given in natural units but the construction output in monetary units, thus the value of the latter is under influence of rising prices and disturbs the analysis of cement intensity.

The cement intensity is the ratio permitting the evaluation how in the macro economical scale cement consumption changes in the construction output. The changes of the cement intensity can be caused by different factors, as, for example, by technological

nie zostanie osiągnięta, natomiast dłużej utrzymywało się będzie zużycie na poziomie nieco niższym od maksymalnego.

Cementochłonność

Wśród czynników, które w najbliższych latach wpłynąć będą na perspektywy rozwojowe branży cementowej wymienić należy zmiany cementochłonności budownictwa w Polsce. Definicja cementochłonności jest prosta – jest to liczba ton cementu przypadająca na 1 milion złotych produkcji budowlano-montażowej. Oczywiście żeby analiza zmian cementochłonności miała sens należy zużycie cementu odnosić do produkcji budowlano-montażowej wyrażonej w cenach stałych. Zużycie cementu podawane jest bowiem w jednostkach naturalnych natomiast produkcja budowlano-montażowa w jednostkach pieniężnych, a więc na wartość tej ostatniej wpływa też wzrost cen, zakłócający analizę zmian cementochłonności.

Cementochłonność jest wielkością pozwalającą ocenić jak w skali makroekonomicznej zmienia się zapotrzebowanie na cement w toku realizacji prac budowlano-montażowych. Zmiany cementochłonności mogą być spowodowane różnymi czynnikami, jak na przykład zmianami technologicznymi, zmianami racjonalizacji zużycia cementu czy zmianami strukturalnymi w budownictwie.

Obliczenia IBnGR wykazują, że w ciągu ostatnich kilkunastu lat cementochłonność budownictwa w Polsce spadła, chociaż nie był to spadek systematyczny i w niektórych okresach wskaźnik ten wzrastał. W roku 1994 na jeden milion złotych produkcji budowlano-montażowej przypadło 135 ton cementu¹. W roku 2008, według wstępnych szacunków, wskaźnik ten wynosił 112 ton. Oznacza to, że w ciągu czternastu lat cementochłonność krajowego budownictwa zmniejszyła się o 17 procent.

W latach 1994-2002 cementochłonność budownictwa w Polsce cechowała tendencja spadkowa, mimo że w latach 1998-2000 miał miejsce jej niewielki wzrost. Od roku 2003 cementochłonność zaczęła rosnąć, jednak w latach 2007-2008 nastąpił jej ponowny spadek. Zmiany cementochłonności zależą od wielu czynników, dlatego nie można łatwo wyjaśnić, dlaczego w omawianym okresie kształtowała się ona akurat w prezentowany sposób. Można jednak postawić kilka hipotez.

Po pierwsze, w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych nadal postępowała w Polsce racjonalizacja zużycia cementu. Budownictwo weszło w okres transformacji systemowej przesiąknięte wieloma patologiami charakterystycznymi dla gospodarki socjalistycznej – jedną z nich było nieracjonalne wykorzystanie materiałów budowlanych. System kapitalistyczny zmienił ten stan rzeczy – kiedy

¹Obliczenia cementochłonności zostały wykonane w cenach stałych z roku 2008. Oznacza to, że rzeczywiste zużycie cementu na 1 milion produkcji budowlano-montażowej w roku 1994 było inne, gdyż inna była wartość tej produkcji wyrażona w cenach bieżących (ówczesnych). Analiza zmian cementochłonności wymaga jednak sprowadzenia wartości produkcji do warunków porównywalnych, co w tym przypadku polega na eliminacji wpływu zmian cen. Ważne są nie tyle wartości cementochłonności co jej procentowe zmiany.

changes, by changes of technical improvement of cement consumption or by structural changes in construction.

The calculations of the IREM show that during the last more than ten years the cement intensity in Poland was decreasing, while not in a systematic manner, and in some periods this ratio was increasing. In 1994 one million zlotys of construction output equaled 135 tons of cement¹. In 2008, according to preliminary estimations, this ratio was equal 112 tons. It means that during fourteen years cement intensity in the national construction decreased by 17%. During the period 1994-2002 the cement intensity in Poland showed a decreasing tendency, despite that in the years 1998-2000 a small increase took place. From 2003 the cement intensity started to rise, but, in the years 2007-2008 its repeated drop takes place. From 2003 cement intensity started to rise, but in the period 2007-2008 the renewed drop takes place.

The cement intensity changes depend on many factors, therefore it cannot easily be explained why in the mentioned period this factor was exactly at the presented level. However, some hypothesis can be advanced.

Firstly, in the second half of the nineties the rationalization of cement consumption still advances. Construction entered in the period of system transformation full of pathologies, typical for the communist economy – one of which were the irrational application of building materials. The capitalist system changed this state – when in the construction sector came to power the market mechanisms, the enterprises started to approach the price problems of production with special attention, thus also to the materials utilization. Hence for the implementation of the same construction works less cement is now used than in the beginning of the nineties.

Secondly, the cement intensity is influenced by the changes in construction technologies. It is not only the problem of technological progress which gives the possibility of decreasing of cement application for some works, but also of total changes in construction technology, depends, for example, upon the steel construction use. These phenomena had the influence on cement intensity in the construction output during a dozen years or so in Poland.

Thirdly, the rise of cement intensity from 2004 in relation to the level of the period 2001-2003 should be connected with the entering of Poland to the European Union and the acceleration of infrastructural investments, first of all the road construction, but also these linked with environment protection. Road construction has a higher cement consumption as other segments of construction (for example housing), thus the increase of road works share must

¹The calculation of cement intensity was done in the price of the 2008. It means that the real cement consumption per 1 million zlotys spent for construction output in 1994 year was other, because other was the value of this production in current prices. The analysis of cement intensity needs, however, resolving the production value to comparable conditions which means in this case the elimination of prices changes. Important are not so much the values of cement intensity, but their changes in percent.

w sektorze budowlanym zaczęły rządzić mechanizmy rynkowe, firmy uważniej zaczęły podchodzić do kwestii kosztów produkcji, a zatem także wykorzystania materiałów. Stąd do zrealizowania takiego samego przedsięwzięcia budowlanego zużywa się obecnie mniej cementu niż na początku lat dziewięćdziesiątych.

Po drugie, na cementochłonność wpływają zmiany technologiczne w budownictwie – chodzi tu zarówno o postęp technologiczny, który umożliwia na przykład ograniczenie wykorzystania cementu przy niektórych pracach jak i o całkowitą zmianę technologii budowlanych polegających na przykład na większym wykorzystaniu konstrukcji stalowych. Zjawiska takie wpływały w ciągu ostatnich kilkunastu lat na cementochłonność produkcji budowlano-montażowej w Polsce.

Po trzecie, wzrost cementochłonności od roku 2004, w stosunku do jej poziomu z lat 2001-2003 wiązać należy z wejściem Polski do Unii Europejskiej i przyspieszeniem inwestycji infrastrukturalnych – przede wszystkim drogowych, ale także tych o charakterze ekologicznym. Budownictwo drogowe cechuje się większym zapotrzebowaniem na cement niż inne rodzaje budownictwa (np. mieszkaniowe) stąd wzrost udziału robót drogowych powodować musi wzrost cementochłonności całego sektora budowlanego. W kontekście tego trudno wytłumaczyć spadek cementochłonności w latach 2007-2008, pamiętać jednak należy, że spadek ten jest nieznaczny, a ponadto przyjęta do obliczeń wartość produkcji budowlano-montażowej w roku 2008 ma charakter szacunkowy i po ukazaniu się odpowiednich danych wartość wskaźnika cementochłonności może ulec zmianie.

W ocenie IBnGR, w perspektywie średniookresowej – do roku 2012, cementochłonność produkcji budowlano-montażowej w Pol-

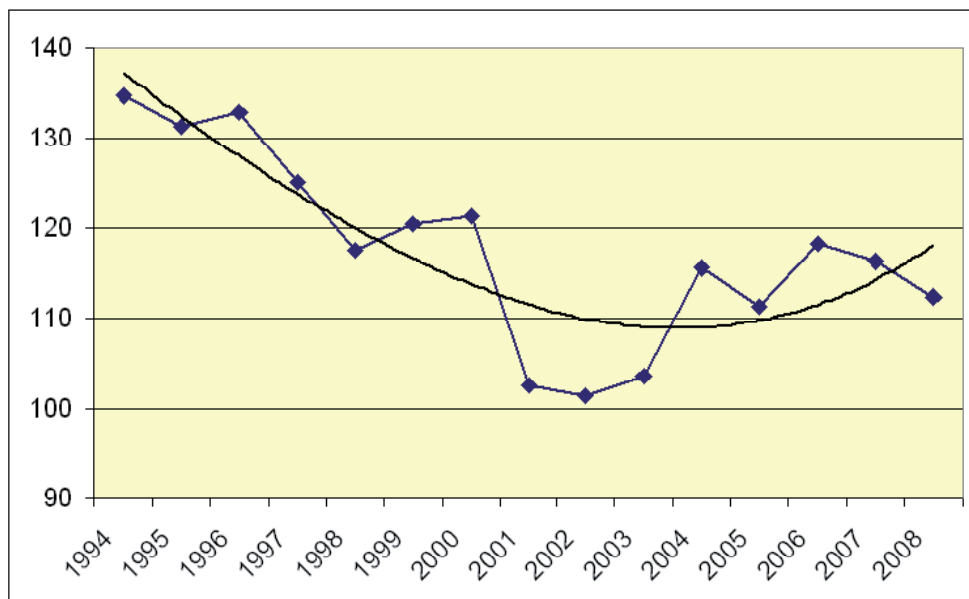
cause the rise of cement intensity factor of the whole construction sector. In this context it is difficult to explain the drop of cement intensity in the years 2007-2008, but it should be remembered that this decrease is small, and additionally taken for the calculation value of construction output in 2008 is only estimated. After the publication of official data for this year the value of the cement intensity can be changed.

According to the medium-period forecast of the IRME till 2012, cement intensity of construction output in Poland will remain more or less on the present level. In a larger period it should drop to the level of the beginning of decade. It is difficult to forecast when the significant drop of the cement intensity factor in construction output will start – it will be connected with the progress of making up arrears in infrastructure in Poland. However, taking into account the existing experience in the road works projects implementation in Poland, the hypothesis can be presented that the decrease of cement intensity in construction will not be a negative factor influencing the prospects of the development of cement sector.

Threats of development

The main threat of cement sector development in Poland after 2012 can become the allowances of carbon dioxide emission which is an element of Global Climate Strategy of the European Union. To the end of 2012 cement industry in Poland has the allowance of carbon dioxide emission on the level of 10.85 million tons. It is 2 million tons of emission allowances less than is needed to the use of current production capacities (18 million tons of cement). Thus the cement companies must purchase the missing allowances already now and also in the following years. The further reduction of pollution

by cement producers in Poland is not possible practically, because cement plants in the course of introduced investments until now minimized to the lowest level the emissions of hazardous substances. The larger problem may arise in 2013, when according to the establishments in the Framework of Climate Directive of the EU cement industry would be one of the sectors which should purchase the lacking allowances of emission in the Emission Trading System. Full payment according to this Emission Trading Directive will happen in 2020, yet, to this time determined (and from year to year repeatedly higher) percentage of allowances will be purchased according to this Directive. According to the estimations of Boston Consulting Group if after 2012 the price of one ton of carbon dioxide allowances would be higher than 23 euros, cement production in Poland will be not profitable.

Źródło: Obliczenia IBnGR

Rys. 5. Cementochłonność budownictwa w latach 1994-2008 (w tonach na 1 milion złotych produkcji budowlano-montażowej) oraz krzywa tendencji (czarna)

Fig. 5. Cement intensity in construction in the years 1994-2008 (tons of cement per million zlotys spent for the construction output) and tendency curve (black)

sce utrzyma się mniej więcej na obecnym poziomie. W dłuższym okresie spodziewać się należy jej spadku do poziomu z początku obecnej dekady. Trudno jednak prognozować kiedy rozpocznie się wyraźny spadek cementochłonności produkcji budowlano-montażowej w Polsce – będzie to związane z postęпами w nadrobieniu przez Polskę zaległości infrastrukturalnych. Biorąc jednak pod uwagę dotychczasowe doświadczenia w realizacji programów budowy dróg w Polsce, można zaryzykować tezę, że spadek cementochłonności budownictwa jeszcze przez długi czas nie będzie czynnikiem negatywnie wpływającym na perspektywy rozwojowe branży cementowej.

Zagrożenia rozwoju

Głównym zagrożeniem rozwoju branży cementowej w Polsce po roku 2012 mogą stać się limity emisji dwutlenku węgla będące elementem polityki klimatycznej Unii Europejskiej. Do końca 2012 roku polski przemysł cementowy przyznane ma roczne limity emisji dwutlenku węgla na poziomie 10,85 miliona ton. Jest to około 2 miliony ton uprawnień do emisji mniej niż potrzeba do wykorzystania obecnych mocy produkcyjnych (18 milionów ton cementu). Brakujące uprawnienia koncerny cementowe muszą już obecnie, a także będą musiały w kolejnych latach, kupować. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń przez producentów cementu w Polsce nie jest już możliwe, ponieważ zakłady cementowe w toku poczynionych dotychczas inwestycji, zmniejszyły już do minimum emisje szkodliwych substancji.

Większy problem może pojawić się po roku 2013, kiedy to według obowiązujących ustaleń w ramach pakietu klimatycznego UE przemysł cementowy miałby być jedną z branż, która powinna kupować brakujące uprawnienia do emisji dwutlenku węgla w systemie aukcyjnym. Pełna odpłatność w tym systemie miałaby nastąpić w roku 2020, natomiast do tego czasu określony (i z roku na rok coraz większy) procent uprawnień miałby być kupowany na aukcjach. Według szacunków Boston Consulting Group, jeśli po roku 2012, cena uprawnień do emisji tony dwutlenku węgla przekroczyłaby 23 euro, to produkcja cementu przestanie być opłacalna w Polsce. Oznacza to w praktyce przeniesienie produkcji cementu za granicę i zanik tego przemysłu w naszym kraju. Prognozy mówią, że cena aukcyjna za emisję tony dwutlenku węgla może wynieść od 35 nawet do 120 euro, co dla branży cementowej oznacza konieczność „ucieczki” z Polski. Należy podkreślić, że problem ten dotyczy nie tylko branży cementowej, ale może wystąpić w wielu innych sektorach przemysłu, na przykład w produkcji szkła, w przemyśle chemicznym czy stalowym. Nadzieją dla firm z branży cementowej jest uznanie europejskiego przemysłu cementowego za branżę zagrożoną (tzw. carbon leakage), co stwarzałoby możliwość uzyskiwania bezpłatnych pozwoleń na emisję dwutlenku węgla. Decyzja w tej sprawie powinna zostać podjęta do końca 2009 roku, a europejskie i krajowe lobby cementowe będzie z pewnością do tego czasu aktywnie zabiegało o korzystne dla siebie (ale przecież także dla gospodarki) rozwiązania.

It means in practice, the transmission of cement production abroad and decay of this industry in our country. The forecast shows, that the trading price for allowances of carbon dioxide emission can attain 35 or even 120 euros² which for cement sector means the necessity of displacement from Poland. It should be underlined, that this problem refers not only the cement sector, but can affect also many other industries, for example glass production, chemical or metallurgical industries. The hope for cement sector is to recognize the European cement industry as the threatened sector (so called carbon leakage) which would create the possibility of cost – free allowances for carbon dioxide emission. The decision in this matter should be taken before the end of 2009, and European cement lobby will certainly seek for an advantageous solution, good also after all for economy.

Another threat for the cement sector development can be the increase of cement import from the East. Cement from the East is cheaper than the domestic, but simultaneously there is no guarantee that its quality will be the same as of the Polish product. However, in the situation in which cement plants in Poland would be obliged to purchase expensive carbon dioxide allowances, it should cause the cement prices increase, import from the East can be very competitive.

Summary

In the summary it should be stated that the prospects of the cement sector development in Poland appears advantageously which is due to a good forecast for the construction sector. To be sure the year 2009, and maybe also 2010, will be difficult for the construction sector and for connected with it industries, but the situation should clearly improve still before 2012. To this time the implementation of many investments connected with the organisation of the EURO 2012 is waiting. Even if not all are carried out in the planned schedule, certainly they will be carried on after the championship end, because their financing will be covered by the EU funds. Great infrastructural investments, chiefly in the road works projects, should be still during a dozen of the nearest years the power of domestic construction, and indirectly also of the cement sector.

Cement industry in Poland, due to the participation in it of the largest world companies, belongs to the most modern in Europe. It assures the modern and effective cement production and simultaneously high quality of this product. Foreign investors present in cement industry are also the guarantee of the high investments level the goal of which is both the enlargement of production capacity as well as the fulfilling of global environmental standards. It will create favourable conditions for the development of cement sector in Poland, both in the closest as well as in the further future.

² Declining industrial demand reduced the price of CO₂ emission allowances to record lows of 8.05 € on 12 February 2009, raising fears that the global economic crisis could undermine the EU's carbon market. (Source: CEMBUREAU Eurobrief 173 – February 2009)

Innym zagrożeniem dla rozwoju branży cementowej może być wzrost importu cementu z za wschodniej granicy. Cement ze wschodu jest tańszy niż krajowy, ale jednocześnie nie ma gwarancji, że jego jakość dorównywałaby polskiemu produktowi. Jednak w sytuacji, w której zakłady cementowe w Polsce zostałyby zmuszone do zakupu drogiego limitów emisji dwutlenku węgla, co musiałoby spowodować wzrost cen cementu, import ze wschodu mógłby stać się bardzo konkurencyjny.

Podsumowanie

W podsumowaniu należy stwierdzić, że perspektywy rozwoju branży cementowej w Polsce rysują się korzystnie, co wynika przede wszystkim z dobrych prognoz dla sektora budowlanego. Co prawda rok 2009, a być może także 2010, mogą być trudne dla branży budowlanej i dla branż z nią powiązanych, ale sytuacja powinna wyraźnie poprawić się jeszcze przed rokiem 2012. Do tego czasu czeka nas realizacja wielu inwestycji związanych z organizacją EURO 2012. Nawet jeśli nie wszystkie z nich uda się zrealizować w zaplanowanym terminie, to będą one z pewnością kontynuowane po zakończeniu mistrzostw, gdyż ich finansowanie będzie w dużej części zapewnione ze środków unijnych. Duże inwestycje infrastrukturalne, przede wszystkim o charakterze drogowym, powinny jeszcze co najmniej przez najbliższych kilkanaście lat być motorem napędowym krajowego budownictwa, a przez to także pośrednio branży cementowej.

Przemysł cementowy w Polsce, dzięki zaangażowaniu w nim największych światowych potentatów, należy do najnowocześniejszych w Europie. Umożliwia to nowoczesną i efektywną produkcję cementu oraz zapewnia jego wysoką jakość. Inwestorzy zagraniczni obecni w przemyśle cementowym są też gwarancją odpowiedniego poziomu inwestycji mających na celu zarówno powiększanie potencjału wytwórczego, jak i wypełnienie wymaganych norm środowiskowych. Będzie to sprzyjać rozwojowi branży cementowej w Polsce zarówno w najbliższej, jak i nieco dalszej przyszłości.